

Asia: VN/2037/2021

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Muodostaako ehdotettava asiakastietolaki selkeän, yhdenmukaisen ja ymmärrettävän kokonaisuuden?

Ei. Kerro, miten sääntelyä tulisi kehittää? [Sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännössä sosiaalityön kokonaisuuden tunnistaminen jää kapeaksi ja keskittyy kunnallisen sosiaalihuollon toimintaan. Huomioimatta jää kunnan sosiaalihuollon ulkopuolella toteutuva sosiaalityö, kuten terveydenhuollossa. Terveydenhuollon sosiaalityön tehtävänä on tekemänsä sosiaalisen tilanteen arvion pohjalta etsiä potilaan/ asiakkaan yksilölliseen elämäntilanteeseen sopivat kokonaisratkaisut, joiden suunnittelussa on välttämätöntä tuntee hyvin sekä potilaan sairauden tai vamman aiheuttamat vaikutukset sosiaaliseen toimintakykyyn että sosiaalihuollon palvelujärjestelmä ja näin ollen terveydenhuollon sosiaalityö tarvitsee laaja-alaiset tiedot potilastiedot työtehtävänsä hoitamiseksi. Pitkäaikainen sairaus, vakava sairastuminen tai esimerkiksi äkillinen loukkaantuminen aiheuttavat elämäntilannekriisin, mihin tarvitaan paitsi lääketieteen apua myös sosiaalisten asioiden asiantuntijaa arvioimaan kokonaistilannetta ja suunnittelemaan ratkaisuja osaksi hoito- ja kuntoutussuunnitelmaa. Terveydenhuollon sosiaalityöntekijän rooli korostuu myös potilaan/ asiakkaan jatkokuntoutuksen ja arjessa selviytymisen suunnittelussa. Asiakkuus terveydenhuollon sosiaalityössä voi jatkua pitkäänkin. Terveydenhuollon sosiaalityön asiakkaat eivät ole aina sosiaalihuollon asiakkaita (vrt. sosiaalihuollon ammattihenkilö), vaan hyötyvät nimenomaan terveydenhuollon sosiaalityön työstä, jossa asiakkaan/ potilaan palvelutarpeet muodostuvat sairauden/ vamman aiheuttamasta tuen ja kuntoutuksen tarpeesta. Asiakaskunta hyötyy enimmäkseen Kelan, työeläkelaitoksien ja tapaturmavakuutuksien palveluista ja etuuksista eikä sosiaalihuollon palveluille ole aina tarvetta, jolloin asiakkaan/ potilaan asioita hoidetaan terveydenhuollon sosiaalityössä yhteistyössä terveydenhuollon yksiköiden kanssa moniammatillisti. Yksi sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän uudistuksen keskeisiä tavoitteita on turvata potilaalle/asiakkaalle saumattomat, joustavat ja asiakaslähtöiset palveluketjut. Terveydenhuollon sosiaalityöntekijän rooli erityisesti juuri näissä nivelkohdissa, on korvaamaton, koska sosiaalityöntekijä osaa arvioida tarvittavat palvelut ja ohjata potilasta tai perhettä niiden hakemisessa Keskeinen osa-alue terveyssosiaalityössä on myös toimia erilaisissa viranomaisverkostoissa saumattomien palveluketjujen turvaamiseksi. Terveyssosiaalityötä tehdään tiiviisti terveydenhuollon moniammatillisissa ja monialaisissa tiimeissä, joissa asiakkaan asioiden arviointi ja koordinointi on helppoa. Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen keskeisimpiä

tavoitteita ovatkin sosiaali- ja terveydenhuollon integraation vahvistaminen, asiakaslähtöisyyden toteutuminen sekä Nyt lausunnolla oleva Laki on monelta osin tarpeellinen ja kattava, mutta keskittyy asiakasrekisterien erillisiin näkökulmiin, sote-yhdyspinoilla integroidut työtehtävät eivät ole riittävästi huomioitu. Vaarana on asiakkaan näkökulmasta, että yhdyspintatyöskentelystä tulee rajoittava tavoitellun integraation sijaan. Riskinä on myös, että lainsäädäntö tulee rajoittamaan yhdyspintatyöstä saatavia asiakashyötyjä. Lainsäädäntö ei tunnista terveysosiaalityötä palvelumuotona. Lakiin tulee kirjoittaa integroidut työtehtävät näkyviin asiakasrekisterien käyttöoikeuksissa esimerkkiluetteloon (luku 7, 45§), jotta väärin tulkinnoilta välttyttäisiin. Sosiaalihuollon ammattihenkilöt (ns terveydenhuollossa toimivat sosiaalityöntekijät ja -ohjaajat) kirjaavat/ käyttävät myös terveydenhuollon asiakasrekisteriä. Olemassa on jo ammattikuntia, jotka tekevät integroitua työtä ja käyttävät molempia asiakasrekistereitä. Terveydenhuollossa toimivien sosiaalityöntekijöiden ja -ohjaajien asemaa laki huonosti tunnistaa, jotka eivät ole sosiaalihuollon työntekijöitä, vaan sosiaalihuollon ammattihenkilöitä ja toimivat terveydenhuollon organisaatiossa julkisen organisaation työtehtävässä. Erityisesti Kelasta saatavien asiakastietojen kanssa on ollut erityisiä vaikeuksia, mikä on oleellisesti vaarantanut potilaan/ asiakkaan oikeuksia, etuja ja asemaa silloin kun potilaalla on sairaus/ vamma, jonka vuoksi potilas ei pysty hoitamaan omia asioitaan joko lyhytaikaisesti tai pitkäaikaisesti. Terveydenhuollon sosiaalityössä käytetään itsenäistä päätösvaltaa ilman että tehdään viranomaispäätöksiä. Terveydenhuollossa hoidettavien potilaiden toimintakyky ja/tai ymmärrys voi olla vaillinainen hoitamaan omia asioitaan, jonka vuoksi terveydenhuollossa toimivat (sekä laitos- että avohoidossa) sosiaalihuollon ammattihenkilöt ovat potilaiden/ asiakkaiden tukena, vaikkakin ne eivät ole lueteltuina sosiaalihuollon lakisäätöihin tehtäviin (vrt sivu 58, 9§). Terveydenhuollon sosiaalityötä ei tunnisteta palvelu-/ työmuotona, jonka näkyy tässä lakikokonaisuudessa kautta koko lain, tämä tulee ehdottomasti korjata lakiin kokonaisuudessaan, jotta välttyttäisiin aiheuttamasta aiheutonta haittaa asiakkaille/ potilaille. Lakiin tulee korjata esimerkiksi, että terveydenhuollossa toimivien sosiaalihuollon ammattihenkilöiden, jotka toimivat julkisessa organisaation työtehtävässä tulee saada työtehtävänsä hoitamiseksi hoidon, kuntoutuksen ja palveluiden järjestämiseksi tarpeellisia asiakastietoja. Pykälä 6 määrittää potilastiedon käsite, mutta määritelmän tulee kattaa myös moniammatillisesti tuotettu tieto, mikä voi koskea myös potilaan sosiaalista tilannetta.]

Onko vaikutusten arviointi riittävän laaja ja onko vaikutukset mielestänne oikein arvioitu?

Taloudelliset vaikutuksen

Kyllä.

Vaikutukset kansalaisten asemaan

Kyllä.

Lapsivaikutukset

-

Vaikutukset sosiaali- ja terveydenhuollon palvelunantajien ja apteekkien toimintaan

-

Vaikutukset viranomaisten toimintaan

-

Tietosuoja-vaikutukset

-

Soveltamisala ja suhde muuhun lainsäädäntöön (2 §)

Onko ehdotettavan asiakastietolain suhde muuhun lainsäädäntöön selkeä?

-

Onko asiakastietojen käsittelyä koskevien yleisten periaatteiden soveltaminen kaikkiin asiakastietojen käsittelyn käyttötarkoituksiin kannatettava?

-

Määritelmät (3 §)

Ovatko määritelmät selkeät ja ymmärrettävät lain soveltamisen näkökulmasta?

Ei, mitkä määritelmät ovat epäselviä ja miksi? [6§ terveydenhuollossa tuotettu moniammatillinen tieto, jossa on myös tuotettu potilaasta muutakin tietoa kuin potilaan terveydentilaa tai toimintakykyä esim terveydenhuollossa toimivat sosiaalityöntekijät ja -ohjaajat, oma ammatillinen näkymä kirjauksille.]

Pitäisikö pykälään lisätä määritelmiä?

Kyllä

Asiakastietojen käsittelyä koskevat yleiset periaatteet (2 luku)

Onko 2 luvun sääntelyehdotus kokonaisuutena selkeä, ymmärrettävä ja johdonmukainen?

-

Onko salassapitoa ja sivullisuutta koskeva sääntely selkeä ja ymmärrettävä?

-

Onko asiakkaan tietosuoja-asetuksen mukaisiin oikeuksien rajoittamisen sääntely selkeää, ymmärrettävää ja oikeasuhtaista?

-

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen rekisterinpito (3 luku)

Sosiaali- ja terveydenhuollon yhteydessä laadittavat potilasasiakirjat tallennettaisiin potilasrekisteriin ja niitä käsiteltäisiin samoin kuin muitakin potilastietoja. Onko ehdotus mielestänne kannatettava?

-

Voitte esittää tässä myös muita näkemyksiä lakiehdotuksen sosiaali- ja terveydenhuollon yhteydessä laadittavien potilasasiakirjojen käsittelyä koskevaan sääntelyyn

-

Onko palvelunantajan muutostilanteisiin liittyvä sääntely selkeää ja ymmärrettävää?

-

Näkemyksiänne muutostilanteisiin liittyvän sääntelyn toteutettavuuteen?

-

Onko palvelunantajan toiminnan päättymiseen liittyvää selkeää ja ymmärrettävää?

-

Näkemyksiänne toiminnan päättymiseen liittyvän sääntelyn toteutettavuuteen?

-

Asiakasasiakirjojen käsittelyä koskevat periaatteet (4 luku)

Onko 4 luvun sääntelyehdotus kokonaisuutena selkeä, ymmärrettävä ja johdonmukainen?

-

Onko sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasrekistereitä koskeva sääntely (18 §) selkeä ja ymmärrettävä?

-

Näkemyksiänne rekistereitä koskevan sääntelyn toteutettavuuteen?

Asiakasrekisterit ovat eriytetty, terveydenhuollossa toimivat sosiaalityöntekijät ja -ohjaajat kirjaavat (useinmiten) terveydenhuollon asiakasrekisteriin kansallisesti sovitun nimikkeistön mukaisesti omalle ammatilliselle sosiaalityön lehdelle, mitkä ovat terveydenhuollossa toimivien ammattihenkilöiden käytettävissä. Terveys- ja sosiaalityö on osa terveydenhuollon asiakasrekisteriä, jossa tuotetaan tietoa moniammatillisesti potilaan kokonaistilanteen kartoittamiseksi, hoidon, palveluiden ja kuntoutuksen järjestämiseksi. Tämä on potilaan hoidon sujumisen ja jatkokuntoutuksen kannalta erityisen tärkeää säilyttää ennallaan ja tieto tulee olla terveydenhuollon ammattihenkilöiden käytettävissä. Potilasrekisteriin voidaan siten tallentaa myös sosiaalihuollon ammattihenkilöiden tuottamaa tietoa. Käytännötyössä rekisterien eriyttäminen voi tuottaa potilaan/ asiakkaan tilanteessa tietouukkoja ja vaaratilanteita sekä haittaa potilaalle/ asiakkaalle, varsinkin jos työ on integroitu muutenkin jo yhteen.

Onko alkuperäisten asiakirjojen säilyttämistä koskeva sääntely selkeä ja ymmärrettävä?

-

Näkemyksiä säilyttämistä koskevan sääntelyn toteutettavuuteen?

-

Potilasasiakirjat (5 luku)

Onko 5 luvun sääntelyehdotus kokonaisuutena selkeä, ymmärrettävä ja johdonmukainen?

Ei. Perustelu: [Potilasasiakirjoihin kirjaavat myös sosiaalihuollon ammattihenkilöt (vrt terveydenhuollossa toimivat sosiaalityöntekijät ja -ohjaajat), tieto on moniammatillisesti tuotettua tietoa ja kuuluu terveydenhuollossa tehtävään moniammatilliseen työhön. Tämä tieto tulee olla terveydenhuollon ammattihenkilöiden käytössä sekä terveydenhuollossa toimivien sosiaalihuollon ammattihenkilöt tarvitsevat tietoja potilasrekistereistä pystyäkseen tekemään omaa työtään integroidusti.]

Onko potilasasiakirjojen periaatteita koskeva sääntely (27§) selkeä ja ymmärrettävä?

-

Onko alaikäisen päätöskykyä koskevia merkintöjä koskeva sääntely (33 §) selkeä ja ymmärrettävä?

-

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjat (6 luku)

Onko 6 luvun sääntelyehdotus kokonaisuutena selkeä, ymmärrettävä ja johdonmukainen?

Ei. Perustelut: [Sääntely on selkeä, jos työ on eriytetty. Mihin palvelutehtävään tai terveydenhuollossa tehtävä sosiaalityö katsotaan kuuluvan? 41§ asiakkaiden tarpeita on ohjaamassa myös toinen viranomainen, jolla on käsitys asiakkaan tilanteesta erityisesti sairastuneen osalta. 42§ vastuiden jakaminen ja kirjaaminen tulee tehdä työn selkeyttämiseksi erityisesti, kun sosiaalityötä annetaan sekä terveydenhuollosta että sosiaalihuollosta yhteisesti.]

Tulisiko sääntelyä soveltaa myös terveydenhuollon palveluissa toimivien sosiaalihuollon ammattihenkilöiden kirjaamiseen (esim. sairaaloiden terveystieteiden sosiaalityö)?

Terveystieteiden sosiaalityön kirjaukset perustuvat terveystieteiden nimikkeistöön, kirjauksien rakenne ja otsikointi vaihtelevat erikoisaloittain ja yksiköittäin. Osastohoidon kirjaukset näkyvät rajatummin yhteenomaisina koosteina ja avohoidon kirjaukset käyntikohtaisina. Kirjaukset merkitään potilaan mukaan, onko kysymyksessä lapsi-potilas tai aikuis-potilas. Terveydenhuollon sosiaalityö on laaja-alaista koskien kaikkia terveydenhuollon toimintayksiköitä sekä osastohoidossa sairaalassa että avohoidossa poliklinikoilla. Sosiaalihuollon asiakirjat tulisivat olla terveydenhuollon sosiaalihuollon ammattihenkilöiden käytössä soveltuvin osin ja tarvittaessa, jos se on potilaan/ asiakkaan palveluiden, hoidon, kuntoutuksen kannalta tarpeellista. Mikäli työtehtäviin sisältyy sosiaalihuoltolain mukaisia tehtäviä, kuten palvelutarpeen arviointi, asiakassuunnitelma jne.

Jos tätä kohtaa sovelletaan myös terveydenhuollon sosiaalityön osalta, niin pitäisi tarkemmin määritellä, mitä asiakirjoja tämä koskee, miten se toteutetaan, kun käytössä on kaksi tietojärjestelmää ja mitä hyötyä tästä on asiakkaalle. Lisäksi tulisi määritellä, kenestä kirjataan, koska kaikki terveydenhuollon sosiaalityön asiakkuudessa olevat eivät ole eikä tarvitse sosiaalihuollon palveluita muilta osin kuin sosiaalityötä/ sosiaaliohjausta.

Kirjaaminen monialaisessa yhteistyössä (7 luku)

Onko 7 luvun sääntelyehdotus kokonaisuutena selkeä, ymmärrettävä ja johdonmukainen?

Ei. Perustelut: [45§ terveydenhuollon sosiaalityö ja -ohjaus puuttuu, jota tehdään sekä somaattisella että psykiatrisella puolella. Tämä tulee lisätä myös esimerkkiluetteloon (ks luku 1 kommentti) , 47§

Monialaisesta yhteistyöstä tulee lisätä myös terveydenhuollossa toimivat sosiaalihuollon ammattihenkilöt.]

Tiedonsaantioikeus ja tietojen luovuttaminen (8 luku)

Onko 8 luvun asiakkaan tiedonsaantioikeutta koskeva sääntelyehdotus kokonaisuutena (48 §- 52 §) selkeä, ymmärrettävä ja johdonmukainen?

Kyllä

Onko asiakkaan oikeutta määrätä tietojensa luovutuksista koskeva sääntelyehdotus kokonaisuutena (53 § -55 §) selkeä, ymmärrettävä ja johdonmukainen?

-

Onko asiakastietojen luovuttamista muille palveluntajille ja viranomaisille koskeva sääntelyehdotus (56 § - 63 §) kokonaisuutena selkeä, ymmärrettävä ja johdonmukainen?

Ei. Perustelut: [64-65§ Tähän kohtaan tulee lisätä tiedonsaantioikeus sosiaalihuollon ammattihenkilöille, jota toimivat julkisen organisaation työtehtävässä ja sen hoitamiseksi oikeus saada tietoa Kelasta hoidon, palveluiden ja kuntoutuksen järjestämiseksi.]

Onko mielestänne kannatettavaa, että asiakastietoja saisi luovuttaa palveluntajien ja terveydenhuollon rekisterien välillä käyttötarkoituksensa mukaisesti lain perusteella luovutuslupaa edellyttäen?

-

Onko mielestänne kannatettavaa, että asiakastietoja luovutettaisiin palveluntajien välillä ensisijaisesti Kanta-palvelujen välityksellä?

-

Onko rajat ylittävää tiedonvaihtoa koskeva sääntely (60 §) selkeä ja ymmärrettävä?

-

Onko potilastietojen luovuttamista kliiniseen lääketutkimukseen ja muuhun lääketieteelliseen tutkimukseen koskeva sääntely (61 §) selkeä ja ymmärrettävä?

-

Sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmät (2 osa)

Onko tietojärjestelmiä tietoturvallisuutta ja tietojärjestelmien valvontaa koskeva sääntely selkeä ja ymmärrettävä?

-

Onko mielestänne kannatettavaa, että tiedonhallintapalvelua laajennettaisiin niin, että sen kautta voidaan luovuttaa aiemmin säädettyjen keskeisten potilastietojen lisäksi muita potilasasiakirjamerkintöjä sekä tiedonhallintapalvelun sääntely mahdollistaisi myös reseptikeskukseen tallennettujen lääkitystietojen yhteenvetojen luovuttamisen?

-

Onko mielestänne kannatettavaa edellyttää tietojärjestelmiä asentavan, ylläpitävän ja päivittävän henkilön luotettavuuden varmistamista tiedonhallintalain 12 §:ssä tarkoitetulla tavalla, jos henkilö tehtävissään pääsee näkemään asiakastietoja (77 § tietoturvasuunnitelma, 1 momentin kohta 7)?

-

Onko mielestänne kannatettavaa, että ammattilaisen käyttöliittymä (Kelain) voisi toimia lääkemääräysten laatimisen varajärjestelmänä häiriötilanteissa?

-

Onko mielestänne kannatettavaa, että Kelalle lisätään oikeuksia liittyen lokivalvontaan ja verkonvalvontaan sekä Kanta-palveluihin tallennettavien asiakirjojen tietorakenteiden laadunvarmistukseen?

-

Maksut

Näkemyksiänne yhteentoimivuuden testaukseen ilmoittautumisesta perittävästä maksusta?

-

Siirtymäsäännökset 102 §

Hyvinvointitietojen luovuttaminen Omatietovarannosta palvelunantajille 1.1.2024 mennessä ehdotuksen 73 §:n 2 momentin mukaisesti

-

Kaikkiin asiakas- ja potilastietoihin kohdistuvaa kiellon ja työterveyshuoltoon kohdistuvan kiellon soveltaminen 1.1.2024 mennessä ehdotuksen 54 §:n 2 momentin mukaisesti viimeistään 1.1.2024

-

Asiakastietojen luovuttaminen suostumuksen perusteella 57 §:n mukaisesti (erityisesti luovutukset sosiaali- ja terveydenhuollon väliset luovutukset Kanta-palveluista) viimeistään 1.1.2024

-

Potilastietojen luovuttaminen asiakastietovarannosta asiakkaille hyvinvointisovelluksiin avulla asiakkaille 48 §:n 2 momentin mukaisesti viimeistään 1.12.2023

-

Sosiaalihuollon asiakastietojen luovuttaminen asiakastietovarannosta asiakkaille hyvinvointisovelluksiin viimeistään 1.5.2025.

-

Luovutukset toisille palvelunantajille ja terveydenhuollon rekisterien välillä lain perusteella edellyttäen luovutuslupaa 58 §:n 1 momentin mukaisesti viimeistään 1.1. 2026 alkaen

-

Potilastietojen luovuttaminen ulkomaille Kanta-palveluista ehdotuksen 60 §:n mukaisesti viimeistään 1.1.2025 mennessä.

-

Ammattilaisen käyttöliittymän (Kelain) käyttö lääkemääräysten laatimisen varajärjestelmänä 75 §:n 2 momentin mukaisesti viimeistään 1.1.2026.

-

koulupsykologien laatimat asiakirjat viimeistään 1.3.2025

-

Sosiaalipalveluiden yhteydessä annettaviin terveyspalveluihin liittyvät potilasasiakirjat viimeistään 1.10.2026

-

Ajanvarausasiakirja asiakkaalle ilmoitettavista terveydenhuollon ajanvarauksista, seulontatutkimuksista syntyvät laboratoriotulokset, ajoterveysteen liittyvät todistukset ja lomakkeet, tapaturmiin ja ammattitauti-ilmoituksiin liittyvät todistukset ja lomakkeet, lääkärinlausunto terveydentilasta T-todistus, lääkärintodistukset C ja TOD sekä jäljennös kuolintodistuksesta viimeistään 1.10.2026

-

Hoitotyön päivittäismerkinnot viimeistään 1.10.2029

-

Seulontatutkimuksista syntyvät kuvantamistutkimukseen liittyvät asiakirjat, säteilyrasitustiedot, video- ja äänitallenteet sekä näkyvän valon kuvat ja suun terveydenhuollon yksiköiden tallentamat kuvat sekä muut kuvat viimeistään 1.10.2029

-

Lastensuojelun palvelutehtävissä ja koulukuraattorin palvelussa syntyvät asiakirjat viimeistään 1.3.2025

-

Vammaispalvelujen palvelutehtävissä syntyvät asiakasasiakirjat viimeistään 1.9.2025

-

Päihdehuollon palvelutehtävissä syntyvät asiakasasiakirjat viimeistään 1.3.2026

-

Perheoikeudellisten palvelujen palvelutehtävissä syntyvät asiakasasiakirjat viimeistään 1.9.2026

-

Kaikissa palvelutehtävissä syntyvät video- ja äänitallenteet viimeistään 1.10.2029

-

Säilytysaikaliiite

Ovatko ehdotettavat potilasasiakirjojen säilytysajat asianmukaiset?

-

Jos vastasit ei, miltä osin säilytysaikaa pitäisi muuttaa ja miten? Perustele ehdotuksesi.

-

Ovatko ehdotettavat muita potilastietoja sisältävien asiakirjojen säilytysajat asianmukaiset?

-

Jos vastasit ei, miltä osin säilytysaikaa pitäisi muuttaa ja miten? Perustele ehdotuksesi.

-

Ovatko ehdotettavat biologista materiaalia sisältävien näytteiden ja elinmallien säilytysajat asianmukaiset?

-

Jos vastasit ei, miltä osin säilytysaikaa pitäisi muuttaa ja miten? Perustele ehdotuksesi.

-

Ovatko ehdotettavat sosiaalihuollon asiakasasiakirjojen säilytysajat asianmukaiset?

-

Jos vastasit ei, miltä osin säilytysaikaa pitäisi muuttaa ja miten? Perustele ehdotuksesi.

-

Ovatko ehdotettavat muita luovutustenhallinnan asiakirjojen ja lokitietojen säilytysajat asianmukaiset?

-

Jos vastasit ei, miltä osin säilytysaikaa pitäisi muuttaa ja miten? Perustele ehdotuksesi.

-

Liitelait

Onko ehdotus mielestänne kannatettava?

-

Ovatko siirtymäajat riittävän pitkät?

-

Onko ehdotus mielestänne kannatettava?

-

Onko ehdotus kannatettava?

-

Muita näkemyksiänne ja huomioita liitelakeihin

-

Hornborg Sirpa
Terveyssoaalityöntekijät ry